

אילו היה קם יאן פלמינג הישראלי, לא היה מתקשה בעיצוב דמות גיבורו. גיימס בונד הישראלי (ששמו יהיה, מן הסתם, יעקוב בן-דן) יסייר ברחבי בריית המועצות. בתחתית הכפולה של מזוודתו יישא חבילת מצות. בקת של אקדחו יהיו חבויים תפילין. נרתק וזעיר בשפופרת מישחת-השיניים שלו יכיל סידורי-תפילה במיקרופילם.

הספר יהיה מורכב כולו מתיאורים דרא-מאטיים. איש מחלקת הרצח והגנב של הש"ב הסובייטי ידווח אחרי 007 הישראלי, אך הלה יצליח למרות לואת להגיע אל בתי-הכנסת, לחלק את התפילין.

הספר הטוב ביותר של פלמינג (קרי: פלמו) הישראלי היה יכול להופיע ערב פסח, לשאת את השם אצבע המצות. הוא יתאר כיצד גוסס 007 לאודיסה, במכונית קונסטת של קייזר-אילין, אשר לוחות-השריון שלה לא היו אלא מצות מוסחת. בהגיעו לעיר הדרומית יחלק 007 את המצות ליהודי דים, ישים במקומן לוחות-פסח, ויחזור כלער-מת שבא.

פיוז לאודיסה. אילו היה כל זה מופיע בספרים, לצורכי בידור ושעשוע, לא היה בכך כל רע. אך לרוע המזל מתרחשים דברים מעין אלה במציאות. יאן פלמינג הישראלי אינו כותב ספרים, אלא מנהל מדיניות-חוץ.

שני דיפלומטים ישראליים מן השגרירות במוסקבה הגיעו לאודיסה, הציעו למת-סלים היהודים בבית-הכנסת מצות לפסח. מאחר שגאסר עליהם דיפלומטים מצות, כאשר פורסם הדבר השבוע באיזבסטיה, בטאון הממשלה הסובייטית, לא הוכחש פרט מרכזי זה, אף שהשגרירות הכחישה כמה הגזמות במשך הסיפור.

אילו היו השניים שליחים של מחתרת דתית או ציונית, לא יכלו להזיק אלא לי-עצמם ולהיהודים של אודיסה. אולם השניים הם שליחי מדינת ישראל, דיפלומטים ריש-מיים. על כן גובל מעשם בטימותם. סימטום זה כבר הפך לשיגרה בשגרירות הישראלית במוסקבה, שנסודה עלידי גולדה מאיר.

אין סכריים. תפקידו של דיפלומט הוא לייצג את האינטרסים של מדינתו בי-אזוני המדינה אליה נשלח — בכל ימות השנה, וגם ערב פסח.

אין זה מתפקידו לחנום למען הזכויות הדתיות של האזרחים במדינה הנוגלת בי-אידיאלוגיה אנטי-דתית רישמית.

אין זה מתפקידו לקיים קשרים עם מיעוט באותה ארץ, בייחוד כשזו ארץ סוטאלית-טארית, הרוואה בעין רעה מאד קשר כלשהו בין אורחיה ובין מדינות זרות. אפילו במדינת ישראל, הדמוקרטית לא היה השיב-רואה בעין יפה אילו חילקו אנשי השגריר-רות הסובייטית בחשאי סמריקוראן במיס-גדים של נצרת ועכו.

הנוק הנגרם עלידי מעשים כאלה ליהודי בריית-המועצות, המוחשדים כתוצאה מכך כגויס חשוי, גלוי לעין. רק בעזר מצפון ציוני מיוחד-במינו יכולים להתעלם מכך.

אך הנוק הנגרם למדינת ישראל ולבטחונה ברור בעצמית. קבע השבוע לוי אשכול, יום לפני שפירסם איזבסטיה את סיפורו: „אין סיכויים לשיפור היחסים בין ישראל וברית-המועצות בעתיד הקרוב“.

לשון אחרת: אין סיכוי שמוסקבה תשלח פחות טאנקים לקאהיר, או שתתחיל לשלוח טאנקים לחיפה.

יחסי חוץ

עלילות דה-גולדה

גולדה: שמעניא, צארלי, אני רוצה שתניד ללכונני הזה, זה שבא אליך בשבוע הבא, שאם לא יפסיק מייד את מיפעל-ההטייה שלו אנחנו ניתן לו זבנג על הראשו.

דה-גול: תסלחי לי, הגברת מאיר, אבל צרפת דחקה מתנגדת לזה שתתנו ללכונניי זבנג על הראש.

גולדה: לא חשוב למה שאתם מתנגדים. תעשה מה שאני אומרת לך.

דה-גול: אבל הגברת מאיר, בבקשה, אני דווקא מנסה לשפר את היחסים בין צרפת ולכוננו, ואם אמטור להם את ההודעה שלך זה יקלקל ל...
10

נשיאים בורגיבה ועבר-אילנאצר

הם יצרו מצב-דעה, והם שבויים בידי מצב הרוח...

גולדה: די, צארלי, תפסיק לקשש. שמעת מה שאמרתי לך.

בצורה זו, פחות או יותר, התנהלה פעו-לתה של שרת-החוץ הישראלית בעת ביקורה האחרון בפאריס — אב להאמין להדלפה זדונית, שפורסמה השבוע בישראל, ושגרמה לתהמה בפאריס.

סיפר הכתב הצבאי של הארץ: אישיות רמת-מעלה באירופה נתבקשה, בעת ביקורה האחרון של הגב' מאיר בפאריס, להודיע לנושא לבנון, העומד לערוך ביקור ממלכתי בפאריס, שישראל תפתח במלחמה נגדו, אם לא יפסיק את עבודות ההטייה בארצו.

נוסח ההודעה לא השאיר ספק כי ה-מדובר בנושא דה-גול. כדי לסלק כל אפ-שרות של טעות, חזר הארץ כעבור יומיים וזיהה את דה-גול בשמו.

אולימפימום. עצם הבקשה אינו מעיד על חוכמה מדינית רבה. ידוע כי הנשיא דה-גול פועל עתה במלוא המרץ כדי להחזיר את צרפת לעולם הערבי. ביקורו של הנשיא שארל חילו בפאריס נועד בדיוק למטרה זו. בי לבנון היא בת-בריתה המסורתית של צרפת, מזה מאית בשנים.

כדי לרכוש את לב לבנון, וגם להתקרב לסוריה, הודיעה פאריס לאתרונה בפה מלא שהיא מתנגדת בחריפות לכל פעולה צבאית מצד ישראל נגד מיפעל-ההטייה הערבי. רק כסיל יכול היה להאמין כי במצב זה יסכים דה-גול למסור ללבנון אולימפימום ישראלי, הסותר לחלוטין את הקו שלו.

נער שליח. אך אם עצם הרעיון היה מטופש, הרי ההדלפה היתה פשע. בהודיעה לנושא צרפת תפקיד של נער-שליח ישראלי, היא העליבה את המדינאי הצרפתי הרגיש. מי אחראי להדלפה? קשה היה להתעלם מן העובדה כי זמן קצר לפני הפירסום חזר שמעון פרס מביקור בפאריס, וכי ה-הדלפה עצמה הופיעה בעתון המקורב ביותר לפרס, ומפי הכתב הצבאי דחא.

בכך הצטרפה ההדלפה להדלפה הקודמת, בדבר אספקת טאנקים אמריקאיים לירדן, שהמריצה את ראש-הממשלה להקים ועדת-חקירה לגילוי מקורה. ועדה זו נכשלה.

ההדלפה החדשה פוגעת ביחסי ירושלים-פאריס. כשם שההדלפה הקודמת פגעה בי-יחסי ירושלים-חשינגטון, אך קודם כי היא פגעה בשמה הטוב של ממשלת ישראל.

יתכן שבכך שמנה כחנות האמיתית. את-ראי לה, בלי ספק, אדם המבקש להוכיח כי סידורי-השליטון בארץ מתמוטטים, וכי ה-ממשלה הקיימת שוב אינה מסוגלת לנהל את המדינה. מי זה יכול להיות?

יחסים מרחביים

בורגיבה ומשיך

אליחביב בורגיבה אינו שוקט על שמרי. פגע אחרי פגע, בעיר אחרי עיר, הוא חוזר על נושא המרכזי: על הערבים להכיר בקיומה של ישראל, על ישראל להשתלב במרחב, ועל הערבים לגבש תנאים סבירים להסכם שלום.

השבוע חזר פעמיים על נושא זה. בפעם

הסכים בול כי הערבים משלימים בהדרגה עם קיומה של ישראל, ושתגבר נכונותם להגיע לידי הסדר עימה.

שיעור בגימנסיה

ההודעה הרישמית של לשכת-העתונות הממשלתית על מסיבת העתונאים שקיים ראש-הממשלה השבוע במועדון העתונאים, הכילה קטע מרתק על הצהרות בורגיבה (ראה לעיל).

הנה הוא כלשונו:

מר בן-משה (למרחב): כאשר קיבלת בזמנו את ראשות הממשלה, הכרות פעמים רבות, שלבנו לשלום עם הערבים. הייתי מבקש להסביר כיצד קרה הדבר, שלאחר הכרותיו הרבות של בורגיבה, אמנם היו תגובות פה ושם מצד המוסדות הממשל-תיים, אולם מאוחר ומעט מדי.

תשובת מר אשכול: אני לא כל כך מסכים להסמכת הפרשיות הללו, למה שאמרתי כי ידנו מושטת לשלום ולדברים אשר אמר בערך כעבור שנתיים בורגיבה. מה שאני אמרתי היה לפני, בתוך ואחרי בורגיבה. כוח רציתי לבטא מה רצונת האמיתי, הרצון הכן, הרצון הנוקב של מדינת ישראל, ממשלת ישראל, של עם ישראל והקריאה לשלום עם הערבים היתה בהזדמנויות שונות. משום כך אני לא קושר אחד בשני. השאלה שנשאלת בארץ ואשר אתה שואל אותה, השאלה אם זו היתה הזדמנות שצריך היה להתנפל עליה כמוצא שלל רב? ופה יכולות להיות דעות שונות. אני כשלעצמי חשתי, שמתוך כמה נימוקים לעצם העניין, לעניינו של נאצר, זאת אומרת על כל מה שמסביבנו, אולי מותר לנו לא כל כך מהר לחזור ולתופף בכל התופים. ניתן לו לדבר עוד פעם פעמיים, אולי שלוש וארבע פעמים, נראה כמה זה יימשך ועד כמה הוא מתמיד.

נראה: אולי פעם יזכיר גם את מדינת ישראל ולא רק את היהודים. אני גם חושב, שהתלהבותו המהירה מדי יכולה גם להזיק. אני כרגע מסתפק במה שאמר שרת החוץ בבנסת ועוד תהייה הזדמנויות. זה לא אומר, כי מתחת לשכבה לא צריכה מדינת ישראל, ממשלת ישראל ואישי ממשלת ישראל, לשבת בחיבוק ידיים. יש לכרות אזניים ולהקשיב. זו פרשה חזרה, אך זה לא צריך להישנות — לטובת הענין — בפומבי רב. אם עתון עושה על אחריותו מה שהוא עושה וכותב, זה יפה מאד, אך ממדינה ומממשלת מותר לדרוש גישה קצת אחרת. הייתי אומר, כי זה צליל מדעני במקצת, אך אני מפחד, כי אני נכנס יותר מדי לתגובות, שיכולות להזיקף אותו בעין רעה מצד אויבנו. אך הצליל הזה ראוי מאד וצריך לעשות ואולי גם נעשים מעשים, כדי לבדוק את הדברים יותר.

ליגלד וזילדלז. מדוע נאלץ ראש-הממשלה לגמגם בצורה כה אומללה על פרשה כה חשובה?

באשר הצהיר בורגיבה את הצהרותיו הראשונות, נתקבלו הדברים באירצון בולט בירושלים. משרד-הבטחון הביע בגלוי עמדה שלילית, טען כי יוזמת-השלום התוניסאית תקלקל את סיכוני הרשש של ישראל.

סגן-ראש-הממשלה ליגל על בורגיבה, אמר שסנונית אחת אינה מביאה את האביב, מה גם שהסנונית מחליפה בכל סעם את זמרתה.

לוי אשכול הכריז בלונדון כי ישראל לא תחזיר אף פליט ערבי אחד — דבר שנתפרש בצדק כדחייה מכל וכל של הצ-עות בורגיבה.

גולדה מאיר אמרה ביולול, חודש אחרי ההצהרה הראשונה, שלא קראה עדיין את הגוסס.

אולם לוי אשכול הוא פוליטיקאי ממוחל, והוא הבחין כי הפעם הצליחה ממשלתו לזעזע את דעת-הקהל הרצינית, המזהרת בורגיבה עשו רושם עמוק מאד בישראל. עמדת הממשלה לא יכלה להתפרש אלא כאישור לסענת אותם הסוענים כי המישטר הקיים כלא אינו מעוניין בשלום — או שחסר לו כל כשרון לפעול למענו.

תירוק ואריאמל. לכן הכל אשכול, בדבריו המגומגמים, שני קווי הגנה חדשים, זה מאחורי זה.

הקו הראשון: ממשלת ישראל גמעה בכוחה תחילה מכל תגובה, מפני שחששה כי תגובה חיובית תזיק לבורגיבה.

זהו, כמובן, תירוק. איש לא תבע מממ-שלת ישראל להכריז הכרזות גלגליות בזכות בורגיבה. לעומת זאת נתבעה הממשלה להשי-מיע הצעות-שלום סבירות ומוחשיות מצדיה,